№ 166, აგვისტო 1 პარასკევი 1886 აგვისტო 1 პარასკევი, № 166

გაზეთი ღირს:

თთვე	მან. კ.	თთვე	მან. კ.
12	10 —	6	6 —
11	9 50	5	5 50
10	8 75	4	4 75
9	8 —	3	3 50
	7 25	2	2 75
7	6 50	1	1 50

ცალკე ნომერი — ერთი შაური.

ივერია

გაზეთის დასაკვეთად და კერძო განცხადებათა დასაბეჭდად უნდა მიჰმართონ: თვითონ რედაქციას, ახალ-ზუბუთოვის ქუჩაზედ, სახლი № 9, შავერდოვის საგაზეთოს, ცენტრალურს და გრიქუროვის წიგნების მაღაზიებს.

ფასი განცხადებისა: ჩვეულებრივი სტრიქონი რვა კაპ.

1877—1886 წელიწადი საპოლიტიკო და სალიტერატურო გაზეთი 1877—1886 წელიწადი

გაზეთი „ივერია“ 1-ლის აგვისტოდამ წლის დამლევამდე ღირს 5 მ. 50 კაპ.

კერძო. სასწავლებელი ქუთაისში.

მმართველი კერძო მოსამზადებელის სასწავლებლისა ქ. ქუთაისში, ეფროსინე იაკობის ასული შიშინაძისა, აცხადებს, რომ მომავალის ენკენისთვისათვის ამ სასწავლებელში გაიხსნება კიდევ ერთი განყოფილება, რადგან შარშანდელმა გამოცდილებამ დაარწმუნა მასწავლებლები, რომ ორის წლის განმავლობაში შეუძლებელია მომზადდნენ გიმნაზიის მოსამზადებლის კლასის უფროსს განყოფილებისათვის და საქალებო გიმნაზიის პირველის კლასისათვის ისეთი ყმაწვილები, რომელთაც ჯერ არაფერი არ იციან. მაშასადამე, უცოდინარი ყმაწვილებისათვის ენკენისთვიდგან სწავლების კურსი იქნება სამის წლისა. სასწავლებელში მიიღებიან ვაჟები და ქალები: პირველ განყოფილებაში შვიდის წლისანი, უეგზამენოდ და მეორეში და მესამეში რვა და ცხრა წლისანი შესაფერის ეგზამენით. ფასი სასწავლებო წლისა ორმოც-და-ხუთი მანეთია, რომელიც შემოტანილი უნდა იქმნეს მესამედობით წინ-და-წინ, ე. ი. პირველს ენკენისთვეს, პირველს ქრისტეშობისთვეს და პირველს მარტს. ყმაწვილების მიღება იქმნება მარიამობისთვის ოც-და-ხუთიდგან ენკენისთვის ათამდის. (5—3)

ტფილისი, 31 ივლისი

ამას წინად ტფილისის ოლქის სასამართლოს განყოფილებამ გაარჩია „ენისლელების საქმე“, რომელთაც ჰბრალდებოდათ, ვითომც არეულობა მოეხდინოთ და მთავრობისთვის წინააღმდეგობა გაეწიოთ. ეს, რასაკვირველია, დიდი დანაშაულობაა, რომელსაც კანონი სასტიკადა სჯის. ამიტომ ამ ამბავმა თავის დროს დიდი ყურადღება მიიქცია და ბევრი ლაპარაკი ასტეხა. ამბობდნენ, ვითომ ენისლელებს მაზრის პოლიციის მოხელეებისთვის შეურაცხყოფა მიეყენებინოთ საქმით, ამბობდნენ, ვითომ ჯარია გაგზავნილი ენისელში ხალხის დასამშვიდებლადაო, ამბობდნენ, თვით ტფილისის გუბერნატორი წავიდა საქმის გამოსაძიებლადაო და კიდევ ბევრს სხვას ამბობდნენ, მაგრამ ნამდვილი კი ვერა გავიგეთ-რა. თუმცა საქმე ყურადღების ღირსი იყო, მაგრამ გავჩუმდით, გავჩუმდით იმიტომ, რომ საქმის ნამდვილი გარემოება დაწვრილებით არ ვიცოდით. დღეს სულ სხვა საქმეა, დღეს, როდესაც სასამართლომ საქმის ყველა გარემოება დაწვრილებით გამოიძია, საქმე ყველასთვის თვალ-ნათლადა სჩანს და მაშასადამე თავისუფლად შეგვიძლიან ამაზედ ლაპარაკი.

ბევრს ჩვენის ცხოვრების სამწუხარო მოვლენაზე თვალი აგვიხილა ამ საქმემ. ჩვენ წინადაც არა გვჯეროდა, რომ ენისლელებს შესძლებოდათ განზრახ კანონის წინააღმდეგობა, იმ ენისლელებს, რომელთაც არც კი ესმით, რას ჰნიშნავს სიტყვა „წინააღმდეგობა“. როდესაც სასამართლოში დამნაშავეთა ჰკითხეს, როგორ გესმით სიტყვა: „წაქეზება და წინააღმდეგობაო“, თითქმის ყველამ ასე უპასუხა: „ექზარხოსთან გაგზავნილ დეპეშაზე უნდა პასუხს მოვუცადოთო“. აი ამათა სდებენ ბრალსა, აი ამათზე ამბობენ, ვითომ კანონს წინ აღსდგომოდნენ! არა, უმეცრება, არ-ცოდნა დანაშაულობად ვერ ჩაითვლება! ცხადია, „ენისლელების საქმე“ განგებ იყო გაზვიადებული. თუ ენისელში მართლა უწესოება მოხდა, ეს თვით ენისლელების ბრალი არ იყო, აქ სულ სხვანი არიან დამნაშავენი: ჯერ თვითონ თავადნი ჯორჯაძეები, რომელნიც უმეცარს ხალხს იმის მაგიერ, რომ მშვიდობიანად მოჰქცეოდნენ, აუხირდნენ და ჯიბრში ჩაუდგნენ,—და მერე ბ-ნი ჯანდიერი, მაზრის პრისტავი, თვით კანონისა და წესიერების დამცველი, რომელიც ყველაზე პირველად თითონვე არღვევს კანონსა და წესიერებას, როგორც სასამართლოშიაც აღმოჩნდა. აი ნამდვილად საქმე როგორ ყოფილა.

იანვარში გარდაიცვალა თავადი გ. ჯორჯაძე. განსვენებულის შვილსა და ნათესავებს ჰსურდათ, მიცვალებული ენისლის მიხეილ მთავარ-ანგელოზის ეკკლესიაში დაესაფლავებინათ. ეს ეკკლესია წარსულ საუკუნეში სპარსელებს დაუნგრევიათ, შემდეგში ენისლელებს თავიანთ საკუთარის ხარჯით განუახლებიათ და საკუთარს ეკკლესიად გაუხდიათ. ენისლელებს განსვენებულ ჯორჯაძესათვისაც უთხოვნიათ, მონაწილეობა მიიღე ეკკლესიის გარდაკეთებაშიო, მაგრამ ჯორჯაძეს უარი უთქვამს. ეს კიდევ არაფერი. ენისლელებს მებატონის ტყიდამ ათიოდე ხე-ტყე გამოეტანათ ეკკლესიისთვის, და ამაშიაც თ. ჯორჯაძეს ფასი გადაეხდევინებინა. გარდა ამისა, გარდაცვალებული ჯორჯაძე სხვაშიაც აწუხებდა გლეხებს და ცუდად ექცეოდა თურმე. რა საკვირველია, რომ ენისლელებს არ უყვარდათ თავიანთ მებატონე სიცოცხლითვე და მკვდარზედაც გული ვერ მოიბრუნეს. ამის გამო ენისლელებს არ უნდოდათ, რომ მიცვალებული მთავარ-ანგელოზის ეკკლესიაში დამარხულიყო, რომელსაც თავიანთ საკუთრებადა სთვლიდნენ. იქნება საქებურიც არ იყოს, რომ ენისლელები ასე გულ-ძვირად, ასე სასტიკად მოექცნენ მიცვალებულს, მაგრამ ეს საქციელი მაინც დანაშაულობად არ ჩაითვლება, აქ კანონის წინააღმდეგი არა არის-რა. ვისი ბრალია! რასაც დასთესავ, იმას მოიმკი, ძალად თავს ვერ შეაყვარებ. ასე უნდა ეფიქრნათ, ჩვენის აზრით, ბ-ნ ჯორჯაძეებსაც და თავი დაენებებინათ ენისლელებისათვისაც და მთავარ-ანგელოზის ეკკლესიისათვისაც, მით უფრო, რომ თავად ჯორჯაძეებს თავიანთი საკუთარი, მამა-პაპეული სასაფლაო ჰქონიათ. მაგრამ როგორ იქნება! როგორ შეიძლება, რომ ბრიყვს, უმეცარს გლეხებს ასეთი თავ-გასულობა დაუთმონ! აი აქ იწყება ნამდვილი უწესოება, კანონის დარღვევა, ხოლო, ვიმეორებთ, ენისლელების მხრივ კი არა; არა, კანონს არღვევენ და უსამართლობას სჩადიან ბ-ნნი ჯორჯაძეები და მერე ბ-ნი ჯანდიერი.

ჯერ თავადი იორამ ჯორჯაძე არწმუნებს ენისლელებს, რომ მთავრობის ნება-რთვა გვაქვს მიცვალებულის დასაფლავებაზე მთავარ-ანგელოზის ეკკლესიაშიო. გლეხებმა არ დაუჯერეს და მართლაც, როგორც სასამართლოში საქმის გარჩევის დროს აღმოჩნდა, ეს ტყუილი ყოფილიყო. ის ქაღალდი, რომელიც ივანე ჯორჯაძემ გუბერნატორიდამ მოიტანა, თვით სამართალმაც კი არ იცნა გლეხების გამამტყუნებელ საბუთად.

ამით რომ ვერას გახდნენ, ბ-ნ ჯორჯაძეებმა სხვა საშუალებას მიჰმართეს ურჩის გლეხების შთასაგონებლად. ენისლელების გაჯიუტება, უარი, რომ მიცვალებულს ჩვენს ეკკლესიაში არ დაგამარხვინებთო, ჯორჯაძეებმა «არეულობად», „მთავრობის წინააღმდეგობად“ გადააკეთეს და მაზრის პრისტავი, ბ-ნი ჯანდიერი, მოიწვიეს ხალხის დასამშვიდებლად. ბ-ნთ ჯორჯაძეებს კარგად მოუფიქრნიათ: ეს დიდის ხნის გამოცდილი, ნამდვილი და უებარი საშუალებაა, როცა კაცს უნდა უთუოდ თავისი გაიტანოს!...

ფელეტონი

შარდენი საქართველოში

(შემდეგი*)

VI

15-ს ათი ეჯის სივრცე—ცხრა მინდორი, ერთიც პატარა მთა გადავიარე. მთა ამ მინდვრების და ქ. გორის შუაში სძევს; ყოველ მხრივ მოჩანდა მშვენიერი სოფლები, შემუშავებული მიწები და ნაყოფიერი ადგილები. მარჯვნივ, მინამ მთაზე ახვალ, დაგვრჩა ერთი დიდი ქალაქი, რომელიც თითქმის სულ მთლად დანგრეული იყო; იქ ხუთასამდინ მოსახლე სცხოვრობსო; ადრევ კი, როგორც ამბობენ, თორმეტი ათასი კომლი იყოვო. იმ ქალაქში არის საეპისკოპოსო კათედრა და ერთი დიდი ეკკლესია, ქართველებისაგან აშენებული.

მთას რომ ჩავდიოდით, ღამემ გვისწრო. გორში რომ შევედი, პირ-და-პირ იტალიელ კაპუცინების**) ბინისაკენ გავსწიე. იმათთან ჩემ შესახებ წერილები მქონდა. სამი წელიწადია, რაც ამ ბერებმა დაარსეს ქუთაისში უცხოთათვის სავანე სახლი; აზრადა ჰქონდათ, რომ იქიდამ სამეგრელოშიაც გასულიყვნენ და იქ დაბინავებულიყვნენ, მაგრამ რადგანაც ამ ქვეყნებში დაუცხრომელი ომები და ავაზაკობა იყო, მეფე კი ყურს არ უგდებდა, ანუ უკეთ ესთქვათ, არ იცოდა, როგორ მოესპო ყველა ეს, იძულებულნი გახდნენ, რომ აღმოსავლეთს საქართველოში გადმოსულიყვნენ. ამ კაპუცინებს შეეძლოთ მოეცათ ჩემთვის რჩევა და შემწეობა. მე ჯერ გამოვემცნაურე იმათ და ვუთხარი, რომ სპარსეთის შაჰმა გამგზავნა საფრანგეთში; მომცა ბრძანება თავის სახელმწიფოს ყველა მმართველებთან; მისი დიდებულება სწერს იმათ, რომ პატივით მიმიღონ და ყოველ-გვარი საჭირო შემწეობა აღმომიჩინონ. მერმე უამბე, რომ მე სპარსეთში წამოველ შავის ზღვით და სამეგრელოთი; სამეგრელოში ომს შევესწარ და ათასი უბედურება გადამხდა. ვერა ღონის-ძიებით ვერ გამოვიტანე ის ნივთები, რომელიც შაჰისთვის მომქონდა, ამისათვის ჩემს ამხანაგთან დავსტოვე და მე საქართველოში წამოველ; იქნება შემწეობა აღმომიჩინოს ვინმემა. ეხლა სულით და გულით გევედრებით მირჩიოთ რამე და გაჭირვებიდამ დამიხსნათ. ამას ვალად გდებთ, როგორც სიყვარული, ისრე სხვა მოსაზრებაც-მეთქი. წმიდა მამები შეაწუხა ჩემმა თავ-გადასავალმა და იმ განსაცდელმა, რომელიც ჩემს ამხანაგს და ქონებას მოელოდა სამეგრელოში იმათ მითხრეს, რამდენადაც შეგვიძლიან, ვეცდებით, როცა პრეფექტისაგან ბრძანებას მივიღებთ, უიმისოდ კი არა შეგვიძლიან-რაო. პრეფექტი ეხლა ტფილისშია მეფესთან; უმჯობესი იქნება, რომ შენ თვითონ წახვიდე იმასთან. იმათ ისრე დამარწმუნეს, რომ გადავსწყვიტე წასვლა და ცხენებიც დავაქირავებინე. წინამძღვარმა უბრძანა ერთს თავისთაგანს დე ვიტერბს, რომ მომზადებულიყო და მე გამომყოლიყო.

ეს ერის კაცთაგანი კაპუცინი ძალიან კეთილი და პატიოსანი კაცი იყო; კარგად იცოდა ექიმობა, მოტეხილის და დაჭრილის წამლობა. საქართველოში და იმერეთში ისეთი ავად-მყოფები და დაჭრილები მოერჩინა, რომ იმათი მორჩენა არავის ეგონა, და ამით დიდი პატივი დაემსახურებინა. ქართული კარგად იცოდა და მთელი საქართველო თავიდამ ბოლომდინ დაელილი ჰქონდა. ძალიან გამბედავი, მომთმინო, ლმობიერი და კეთილ-გონიერი იყო. მე უკეთესს თანამგზავრს ვერ ვიშოვიდი. მშვენიერი ამხანაგობა გამიწია. ვუთხარი, რომ თუ სამეგრელოში წამომყვები, ჩემთვის დიდი შემწეობა და ნუგეში იქმნება-მეთქი. დიდის სიამოვნებით გამოგყვებიო, მითხრა, მხოლოდ პრეზიდენტისაგან ნება-რთვა აიღეო.

16 დეკემბერს მე და ეს კეთილი ბერი გავემგზავრენით გორიდამ. ჩვენ გავიარეთ შვიდი ეჯი თითქმის სულ მტკვრის პირად. გზა კარგი იყო, გადიოდა ნაყოფიერს მინდვრებზე, სადაც მრავლად იყო სოფლები. გზაზედ სდევს ერთი თითქმის მთლად დაქცეული ქალაქი—კალიკალა (Calicala). ეს გზა ზედ კალიკალას შუაზე გადიოდა. გორიდამ აქამდინ ოთხი ეჯია

17-ს ექვსს ეჯზედ მეტი გავიარე. გზა სწორე, მაგრამ ზოგან ცოტა ქვიანი იყო. ჩვენ გავიარეთ საქართველოს საკათოლიკოზო ეკკლესიის პირ-და-პირ, რომელიც მტკვრის პირას არის აშენებული. ერთი ნახევარი ეკკლესიისა დანგრეული იყო, მეორე ნახევარი კი არ იყო დანგრეული და ძრიელ მშვენივრად მოჩანდა. ამბობენ, რომ ამ ეკკლესიაში ეკლის გვირგვინის ნაწილი, კვართისა და ელია წინასწარ-მეტყველის ტანთსაცმელის ნაჭრებიაო. მე ვერა ვნახე ეს წმინდა ნაშთები; კაპუცინმა დამარწმუნა, რომ მე მინახავსო. საღამოზედ მივედი ტფილისში; მთელი დღე ძრიელ თოვლდა და ამის გამო ადრე ვერ მივედი. კაპუცინმა, რომელიც თან მომდევდა, თავიანთ ბინაზედ წამიყვანა. მოცდა აღარ შეიძლებოდა; მივედი თუ არა, მაშინვე ვუამბე პრეფექტს ჩემი მისვლის მიზეზი. წერილებიდამ, რომლებიც წარვუდგინე მას, გაიგო ჩემი ვინაობა. მხოლოდ ის-ღა იყო საჭირო, რომ კარგად ჩამეგონებინა მისთვის, თუ რა მოელოდა ჩემს ქონებას, რომელიც სამეგრელოში დავტოვე; ავუხსენი, რომ აუცილებლად საჭირო იყო, როგორმე გამოგვეტანა ჩემი ქონება-საცხოვრებელი სამეგრელოდამ. მე ვუთხარი პრეფექტს: ჩემის აზრით, ორი საშუალება დაგვრჩენია, რომ ავასრულოთ ეს ჩვენი განზრახვა-მეთქი; თვითეულს ამ საშუალებათაგანს თავის კარგი მხარეებიც აქვს და ცუდიცა. პირველი საშუალება ის იყო, რომ მეამბნა ჩემი ვინაობა საქართვე-

---

*) იხ. „ივერია“ № 160.

**) კაპუცინები—სახელია კათოლიკების ბერების ერთის საზოგადოებისა.

მობძანდა ბ-ნი ჯანდიერი, ენისელში და იმის მაგიერ, რომ ნამდვილი საქმე გაეგო და წესიერება ჩამოეგდო, თითონვე პირველი არღვევს კანონს და უკანონოდ მოქმედობს. ჯერ ერთი, ვინ მისცა ბ-ნს ჯანდიერს ნება, რომ ამ საქმეში ჩაერია, როდესაც უმაღლესის მთავრობისაგან არც ბძანება და არც მოწერილობა არა ჰქონია? რითი უნდა დაემშვიდებინა ხალხი? რა საბუთი ჰქონდა ხელში? ნუ თუ ბ-ნს ჯანდიერს არ ესმოდა, რომ ეს უკანონობა იყო? ან ვინ ატანდა ძალას, რომ ასეთი უკანონობა ჩაედინა? იქნება ბ-ნს ჯანდიერს ჰსურდა თავი ეჩინა და დაუკითხავად კანონის სიმართლე დაეცვა?

მეორე, რომელი კანონი აძლევდა ნებას ბ-ნს ჯანდიერს, რომ ეკკლესია გასტეხა, ძალით შევიდა და საფლავის თხრა დააწყებინა? ეს აშკარა უსამართლობა, ეს ცხადი კანონის დარღვევა თვით უმეცარმა ენისელელებმაც ვეღარ მოითმინეს და ხალხი მართლა აღელდა.

ვისი ბრალი იყო, რომ საქმე ასე დატრიალდა? მერე ამან მაინც დააფიქრა და შეაყენა ბ-ნნი ჯორჯაძეები და ჯანდიერი? სრულიადაც არა: თავიანთ უწესოება ხალხს მიაწერეს და მაზრის უფროსს შეატყობინეს, რომ ხალხი ჰღელავსო. მოვიდა უფროსის თანაშემწე, მოიწვიეს ჯარი, ერთის სიტყვით, შეიქმნა ნამდვილი „ბუნტი“. რამდენიმე კაცი კიდეც დაატუსაღეს, როგორც საქმის მეთაურები, რომელნიც ვითომ აქეზებდნენ და ურჩევდნენ ხალხს, რომ არეულობა მოეხდინათ. ვინ იცის, რა უბედურება მომხდარიყო, რომ დროზე გუბერნატორი არ მიბძანებულიყო და აღელვებული ხალხი არ დაემშვიდებინა. რამწავ ხალხმა შეიტყო, რომ მიცვალებულის ჯორჯაძეს დასაფლავება მთავარ-ანგელოზის ეკკლესიაში მთავრობის ნება ყოფილაო, ხმა აღარ ამოიღო და სთხოვა კიდეც გუბერნატორს, „გვაპატიეთ, არ ვიცოდით, თუ ჩვენი სურვილი კანონის წინააღმდეგი იქნებოდაო“.

მადლობა ღმერთს, რომ საქმე ასე მშვიდობიანად გათავდა! მადლობა ღმერთს, რომ უბედურება არა მოხდა-რა! მერე ვინ იქნებოდა ბრალი? ვის უნდა ეზღო უბრალოდ...

მადლობა ღმერთს, რომ სასამართლომ ჭეშმარიტება აღადგინა, მართალი დაიცვა, უბრალო გაამართლა და დამნაშავედ ის იცნა, ვინც მართლა ნამდვილი დამნაშავე იყო. ერთი დამნაშავე უკვე დასჯილი არის კიდეც: ბ-ნი ჯანდიერი სამსახურიდამ სრულიად დათხოვნილია,—მაგრამ არიან კიდევ დამნაშავენი, რომელთაც თუ კაცის სამართალმა სასჯელი არ მიაყენა, თავიანთი სინიდისი მაინც უნდა სჯიდეთ. ეს ის დამნაშავენი არიან, ვისთვისაც ბედს მეტი ცოდნა და ძალა ურგუნებია და ესენი კი, იმის მაგიერ, რომ უმეცართ კანონიერი გზა უჩვენონ და მფარველობა გაუწიონ, პირ-იქით ხალხს სჩაგვრენ, აწუხებენ და განსაცდელშიაც შეჰყავთ.

ახალი ამბავი

⁂ ქართლში სოფ. ხვედურეთს ზოგიერთ სცენის მოყვარეთა და ქართულის დასის რამდენსამე არტისტს თ. რ. ცილოშვილის სახლში გაუმართავთ ქართული წარმოდგენა. უთამაშნიათ 1 მოქმედება «ხანუმა»-სი და ვოდევილი «ბაიყუში». მონაწილენი ყოფილან: ქქ. ნ. გაბუნია-ცაგარლისა, ა. ცილიანოვისა, თ. მეშჩერსკისა და ბ. ცაგარლისა; კაცები: ე. ცაგარელი. ე. ცილოშვილი და ე. ავალიშვილი- ყველამ კარგად იცოდა თავისი როლი და კარგად ითამაშაო. სასცენო ნიჭი მოყვარულთაგან გამოიჩინა ბ. ცაგარლისამაო, რომელიც თამაშობდა თალიკოს როლს „ბაიყუშიო“. ხალხი ბლომად დასწრებია წარმოდგენას. ერთს ამისთანა წარმოდგენას აპირობენ კიდევ სოფ. ქარელშიო.

⁂ გურიაში მოსავალს კარგი პირი უჩანს წელსაო. მაისში და ივნისში ისეთი ხშირი წვიმები იყო, რომ იმედი გვქონდა გადაწყვეტილიო; გვეგონა, წლევანდელს მოსავალზედ ხელს ავიღებთო. ღვთის მადლით, ივლისში კარგი დარები დაიჭირა, პირნახული გამობრუნდა და გაკეთდაო. ხალხსაც იმედი მიეცაო. სამწუხაროდ თამბაქოს მოსავალი ვერ არის წელს კარგი. ივლისის ნამეტანმა სიცხეებმა სხვა პირნახულს არგეს, მაგრამ თამბაქოს კი ავნესო.

⁂ გურიის ერთს სოფელში, სახელად ნაგომარში, რომელიც ასკანის სასოფლო საზოგადოებაზეა მიწერილი, იარმუკობა იცის წელიწადში ერთხელ. იარმუკობა იმართება 15 ივლისს და თავდება ივლისის დამლევს, სულ ორი კვირა გასტანს ხოლმე. იარმუკობაზე მრავლად იკრიბებიან მოვაჭრენი სხვა-და-სხვა ქალაქებიდამ და დაბებიდამ. ამ იარმუკობას ხალხი „მარინობას“ ეძახის. პირველში იარმუკობა ვერ მიდიოდა კარგად, ვაჭრობა არ იყო, თუმცა ვაჭარნი ბლომად შეკრებილიყვნენ. ვაჭრებმა ფასებს ძალიან დაუკლეს, მაგრამ ერთის კვირის შემდეგ ვაჭრობა განცხოველდა, იარმუკობა კარგად წავიდა და ვაჭრების სიამოვნებას სამზღვარი აღარა ჰქონდა.

ამბობენ, რომ იარმუკობა ნაგომარიდამ ოზურგეთს უნდათ გადაიტანონო. ეს მეტად სამწუხარო იქნება ხალხისათვის, რომელიც ასე შეჩვეულია იარმუკობას ნაგომარში. ამას გარდა, ნაგომარი ისეთს ალაგას არის, რომ ყველას ძალიან ეადვილება აქ მოსვლა სავაჭროდ და საალებმიცემოდ.

ამ სოფელს სხვა სიკეთე არა სჭირს-რა, ადგილი გაშლილია, გვერდს მდინარე სუფსა ჩამოუდის და ციებ-ცხელება ძრიელ იცის. ზაფხულში ისეთი ოჯახი არ იქნება, რომ ეს სენი არ ეწვიოს ამიტომ ამ სოფელში მცხოვრებთა რიცხვი ფრიად ნაკლები და მცირეა.

⁂ ტფილისის გუბერნიაში წარსულს წელს 6,444 ქორწინება მომხდარა, 264-ით მეტი 1884 წელზედ; 806 ქორწინება ქალაქში ყოფილა და 5,637 სხვა-და-სხვა მაზრებში. 1885 წელსავე 27,015 სული ყმაწვილი დაბადებულა. ამათში კანონიერად ითვლებიან: 13,969 ყმაწვილი მამათა სქესისა და 12,749 ყმაწვილი დედათა სქესისა. უკანონოდ დაბადებულნი: 153 ყმაწვილი მამათა სქესისა და 144 ყმაწვილი დედათა სქესისა ყოფილან, ასე რომ 90 კანონიერად დაბადებულს ყმაწვილზედ ერთი უკანონოდ დაბადებული მოდის. ამავე წელს გარდაცვლილა: მამათა სქესისა 7,920 სული და დედათა სქესისა 7,271—სულ 15,191, 1884 წელზედ 3,348-ით ნაკლები. სტატისტიკურის გამოკვლევიდამა სჩანს, რომ სულ მთელს ტფილისში 1886 წლის 1 იანვარს 746,789 სული ყოფილა. („კავკაზი.“)

⁂ აი კიდევ რასა სწერს გაზეთი „ნოვ. ობოზ.“ მცირე წლოვან ჯიბგირებზედ: ერთი ამ ჯიბგირთაგანი ამას წინედ ხელიდამ გაუსხლტა თურმე პოლიციას. აი როგორ ყოფილა ეს საქმე: ერთის იტალიელის მხატვარისათვის ამ პატარა ჯიბგირს სხვათა შორის მოუპარავს ოქროს საათი ოქროსსავე ძეწკვით, 350 მანათად ღირებული. როდესაც პატარა ქურდბაცაცა გამომძიებლის წინ წარსდგა, გამომძიებელს შეებრალა და ეგონა, რომ ეს ამისთანა ქურდობას ვერ მოახერხებდაო, უთუოდ სხვა ვინმემ შეაცდინაო. მოსამართლეს თავი შეაბრალა, ტირილით უამბო ყველაფერი და მოსამართლე დაარწმუნა თურმე, რომ სხვამ გამაბრიყვა და გამაბედვინა ეს ავ-კაცობაო; ის კაციც დაასახელა თურმე, რომელმაც ვითომ გააბრიყვა. ისეთ ნაირად უამბო თურმე ეს ამბავი, რომ გამომძიებელი დარწმუნდა, პატარა ქურდი უბრალოაო და დაიბარა თურმე ქურდისაგან დასახელებული კაცი, რომელიც თურმე ყველგან პატივცემულია; ქურდი-კი, რასაკვირველია, მაშინვე გაანთავისუფლეს. რამდენისამე ხნის შემდეგ პოლიციამ დაიჭირა სხვა იმისთანავე პატარა ქურდ-ბაცაცა, რომლის ლაპარაკიდამაც აღმოჩნდა, რომ საათი მოეპარა სწორედ იმ ბიჭს, რომელიც გაენთავისუფლებინათ. ამას გარდა ამ არა-მკითხე მოწამემ თურმე ადგილიც კი უჩვენა, სადაც ერთად გაესაღებინათ საათი. ამ ამხანაგის ჩვენებით, ერთს შუაბაზრელ ოქრომჭედელთან იპოვნეს იმ საათის ჩარხი, ოქრო-კი მაშინვე დაედნოთ და გაეყიდნათ. რასაკვირველია, მაშინვე გაანთავისუფლეს ის უბრალოდ დატუსაღებული კაცი.

დაუწყეს ძებნა ისევ ძველს დამნაშავეს, პატარა ქურდს, რომელმაც სასამართლო მოატყუილა და შეცდომაში შეიყვანა, მაგრამ იმისი ასავალ-დასავალი ვეღარ გაიგეს. პოლიციისაგან შეკრებილის ცნობებიდამა სჩანს, რომ საათის მომპარავი, 11-ის წლის ყმაწვილი, დახელოვნებული ქურდი და ჯიბგირი ყოფილა და ამ ჟამად ტფილისიდგან ბაქოში წასულა და ახლა იქ დაუწყია ჯიბგირობა.

⁂ ამავე გაზეთის სიტყვით, თუმცა ტფილისში პირუტყვთა მფარველი საზოგადოება არსებობს, მაინც მას არავინ ერიდება და საშინლად ულმერთოდ ექცევიან ქუჩაში მაწანწალა უპატრონო ძაღლებსაო. მაგალითებრ, 30 ივლისს, დილის 10 საათზე, გოლოვინის პროსპექტზედ, მუხრან-ბატონის სახლების პირ-და-პირ, შემდეგი შემაძრწუნებელი ამბავი მომხდარა: ცეცხლის მქრობელ კომანდის ერთმა მოხელემ დააყენა თურმე ამ ალაგას პოვოსკა, ჩამოხტა, აიყვანა ერთი ძაღლი და პოლიციელის № 53-ს წინ დაუწყო დედა-მიწაზედ ხეთქება. ძაღლის შესაბრალისს ყვირილზე მოგროვდა ხალხი, რომელთ წინაც ამ ცეცხლის მქრობელ კომანდის მსახურმა იქამდე უხალა ძაღლს ქვაზე თავი, მანამ არ მოჰკლა. ხალხის უკმაყოფილებაზე ამით იმართლა თურმე

ლოს მეფისათვის, მეჩვენებინა შაჰის ბრძანება და მეთხოვნა შემწეობა, რათა სამეგრელოდამ გამომეტანა ის ნივთები, რაც მის დიდებულებას შაჰს ეკუთვნოდა. მეორე საშუალება: იდუმალად წავსულიყავით იმ ქვეყანაში, არ გაგვეცხადებინა არც ჩვენი თავი, არც ის, თუ რისთვის მივდიოდით. მე მეორე საშუალება მერჩივნა, მაგრამ პრეფექტს არ შევამჩნევინე. პრეფექტმა მითხრა, რომ მოითმინეთ ცოტას ხანს, ვიფიქრებო. ისიც მითხრა, რომ რაც მე მიამბე, ეგევე ბერებსაც უთხარიო, რადგან ისინი სამეგრელოში და იმერეთში ნავალნი არიან და შეუძლიანთ ამ საქმეში დაგვეხმარონო. ამასთანავე აღმითქვა, რომ ვუბრძანებ, ეს საიდუმლო არავის უთხრანო. აღვასრულე პრეფექტის ნება, ვუამბე ბერებს და შევეხვეწე, ერჩიათ რამე და შემწევნიყვნენ ამ გაჭირებაში.

18-ს, სადილთ უკან, პრეფექტმა მე და ბერები თავის ოთახში შეგვიყვანა. იმან გვითხრა თავისი აზრი ჩემის საქმის შესახებ. ბერებმაც წარმოსთქვეს თავიანთი აზრი: თითქმის ყველანი იმ აზრისა იყვნენ, რომ ფარულად შევდგომიყავით საქმეს; არ გაგვეცხადებინა ჩვენი თავი და იდუმალად წავსულიყავით სამეგრელოში. იმათ მითხრეს, რომ თუ ამ საქმეს საქართველოს მეფეს შეატყობინებთ, ის უსათუოდ მოგცემთ საჭირო შემწეობასაო: გაჰგზავნის კაცებს და უეჭველად გადმოატანინებს სულ ყველაფერს, რაც იქ დაგიტოვებია, რადგანაც სამეგრელოში და იმერეთში მისი დიდი შიში და ხათრი აქვსთო. მაგრამ ესეც მითხრეს, რომ საქმე გაზეიადდება და ვაი თუ სულ დაილუპოსო; დაბრუნების დროს რამე ხიფათს შეგამთხვევენ, მოგკლავენ და სულ ერთიანად წაიღებენ, რაც გაბადიაო. აქ ყველაფრისა უნდა ეშინოდეს კაცსა: ადგილები, რომელზედაც უნდა გაიაროს კაცმა, თავ-განწირულის ავაზაკების და კაცის-მკვლელების ბუნაგით არის მოფენილიო. თვით ქართველებიც ძალიან ორგულები და ბოროტები არიანო. დიდი ხანი არ არის, რაც გაცარცვეს ერთი ვილაც პატრიარხი, რომელმაც საქართველოზედ გამოიარა, ეჭვი თვით მეფეზე აიღესო, ვითომ იმან გააცარცვინა იდუმალად და წაართმევინა ქონება, რომელიც თან მიჰქონდაო. ისიც უნდა ვიქონიოთ სახეში, რომ საქართველოს მეფე აგრე რიგად არ ემორჩილება სპარსეთის შაჰის ბრძანებასაო; ესთქვათ, მეფე გულ-წრფელად გაისარჯა, მაშინ ის დიდ საჩუქარს მოითხოვს და ვერ დააკმაყოფილებ ვერც მეფეს და ვერც მის ოჯახობასაო.

ალტაცებაში მოვედი, როდესაც დავრწმუნდი, რომ კაპუცინებიც ჩემის აზრისანი იყვნენ; როგორც მე ვფიქრობდი, ისრე ისინი. გადავსწყვიტეთ, წავსულიყავით ფარულად მე და ჩემი თანამგზავრი ანჟი, გაგვევრცელებინა ხმა, რომ ვითომ მე კოლხიდელი ტეატინი ვარ; ვითომ იმითი გამოგზავნილი ტეატინი ვარ; ვითომ ისინი ომიანობის გამო გაჭირვებულს ყოფაში არიან და კაპუცინებს შემწეობას სთხოვენ,—და ვითომ ამის გამო კაპუცინებმა ერთი თავიანთ ამხანაგი გაჰგზავნეს იმათ გამოსაყვანად. ეს გადავსწყვიტეთ თუ არა, მაშინვე სამგზავროდ მოვემზადე, გამოვალაგე ჩემს უნაგირსა და ბალიშში დამალული ძვირფასი თვლები, ყუთში ჩავაწყე, დავკეტე და პრეფექტს მივაბარე შესანახავად. გვეგონა, რომ ვერ ვიშოვიდით ქირით ცხენებსა, რადგან არავის არა ჰსურდა სამეგრელოში წამოსვლა. ბოლოს ფული დავახარბეთ და დავიქირავეთ ორი ჩალვადარი. შევპირდით, რომ გიზღავთ ცხენებსაც და ბარგსაც, თუ რამე ხიფათი შეგვემთხვევაო.

20-ს გავემგზავრენით მე, ანჟი და ერთი კაპუცინების მეგობარი ქართველი, რომელიც ქუთაისელი იყო, ათას ჯერ ყოფილიყო სამეგრელოში და იმის ახლო-მახლო. პრეფექტმა გამომატანა თან სანდო კაცი; ჩვენ სულ ხუთნი ვიყავით; ოთხი ცხენი გვყვანდა. მე და ანჟი ცხენებზედ ვისხედით; ორ სხვა ცხენზედ სურსათი ეკიდა. ჩვენ ყველას ვეუბნებოდით, რომ მივდივართ სამეგრელოში იქაურის ტეატინების სანახავადაო. მინამ ტფილისიდამ წამოვიდოდი, ჩემი მსახური დავითხოვე. იმ მუხთალმა ათასს ხიფათს შემამთხვია და რამდენჯერმე მოინდომა ჩემი დაღუპვა. მე ვუამბე კაპუცინებს, რა ყოფა დამაყენა გონიაში. მირჩიეს დამეტუსაღებინა ჩემ დაბრუნებამდის და მერე სამართალში მიმეცა, მაგრამ ყოველივე მიუტევე. ასე მეგონა, რომ ცას გავარისხებ, თუ ამ უბედურს დავასჯევინებ-მეთქი, მაშინ როდესაც ზენა მოწყალების თვალით მიყურებდა. ჯამაგირი მთლად მივეცი და დავითხოვე; ვუთხარ კი, რომ მლალატობდა და ვურჩიე გასწორებულიყო. ჩემმა გულ-კეთილობამ არ იმოქმედა და ისე გაცოფდა, რომ შემეშინდა, რამე უბედურება არ შეგამთხვიოს-მეთქი. მოვინდომე შემეყენებინა მისი გაცოფება. ამისთვის საკმაო იყო ერთი მენიშნებინა კაპუცინებისათვის; იმათ გავლენა ჰქონდათ ტფილისში; მაგრამ არ მოვინდომე. განგებამ დამიშალა. მთლად მოწყალებად გარდავიქეცი. ღმერთმაც მოიღო ჩემზედ მოწყალება. ბოლოს ჰნახავთ, როგორ შემიწყალა და დამიფარა მან განსაცდელისაგან, რომელიც შემამთხვია მე იმ მუხთალმა მოსამსახურემ.

21-ს გორში დავბრუნდი. 22-ს გავემგზავრენით; გორიდამ ექვს ეჯზედ ღამე ერთ სოფელში დავდექით, რომელიც ახალციხის გზაზედ სდევს. ამ სოფელზე გამოვიარე, როცა მოვდიოდი.

23-ს განთიადისას გავემგზავრენით. ახალციხის გზა მარცხნივ დაგვრჩა. შუადღისას მივედით ერთს პატარა სოფელში, რომელსაც ალი ეწოდება. ის ცხრა ეჯზედ არის გორიდამ და ორის მთის შუა მდებარეობს. იქიდამ ორს ეჯზედ გავიარეთ ვიწრო კლდე-კარი, რომელიც იკეტება ხარიხებით. ეს მიჯნაა საქართველოსი და იმერეთის სამეფოებისა. გავიარეთ კიდევ ერთი ეჯი და ერთს პატარა ქალაქში დავდექით.

24-ს შვიდი ეჯი გავიარეთ მთებში. ძრიელ თოვლდა და მთები თოვლით ავსილიყო. ეს კავკასიონის მთები აყრილის ტყით არის შემოსილი. გვეგონა გზას დავკარგავდით, რადგანაც თოვლს მთლად დაეფარა ბილიკები

ეროვნული ბიბლიოთეკა

თავი: ძაღლების მოწამლეა გაძნელდაო, რადგანაც რასაც გადაუგდებთ, არა სჭამენო; მთავრობა კი გვიბრძანებს, დაჰხოცეთო.

⁂ განთქმული მოჭიდავე გლდანელი ქალაქში ჭიდაობით არ დაკმაყოფილებულა და ახლა ტფილისის სხვა-და-სხვა ახლო ქალაქებშიაც ჭიდაობს თურმე. მაგალითებრ, 25 ივლისს აბასთუმანში უჭიდავნია ერთს თათართან. ჭიდაობას ბევრი ხალხი დასწრებია. გლდანელს ჩაუვლია მარცხენა ფეხში ხელი და რამდენსამე ადლზე გადაუგდია თავისი მოწინააღმდეგე. დამარცხებული წამოდგა თურმე დედა-მიწიდგან, მივიდა გლდანელთან, შუბლზე აკოცა და უთხრა თათრულად: „მართლაც რომ ჭეშმარიტი გმირი ყოფილხარო!“ («ახ. მიმოხ.»)

⁂ ამას წინედ ტფილისში შემდეგი საზარელი ავაზაკობა მომხდარა. გაზ. «ნორ-დარი» ამბობს: 42 წლის ვაჭარს №: ჯვარი დაუწერია ერთს 20 წლის ქალზე, რომელსა 16 წლის ლამაზი და ჰყოლია. ეს ვაჭარი იმდენსა ცდილა, რაღაცეებს დაჰპირებია და თავისი ცოლის და გაუპატიურებია თურმე.

⁂ 29 ივლისს, მე-10 ნაწილში, ქალაქის ექიმს მრევლოვს, პოლიციების თანადასწრებით გადაუყრევინებია 200-მდე მკვახე საზამთრო და ორ ფუთამდე სხვა-და-სხვა დამპალი და მავნებელი ხილი.

ნაკვესი

როდესაც ქუთაისში სასტუმრო „ბათომი“ დაიწვა, სულ ყველა ამ სასტუმროს მცხოვრებნი გადავიდნენ სასტუმრო „კოლხიდაში“, რომელიც „ბათომის“ პირ-და-პირ იმყოფებოდა, და ეს ქუთაისის საუკეთესო სასტუმრო უფრო გაცხოველდა. მხოლოდ თ. მამია გურიელი დარჩა „ბათომის“ ერთად-ერთს ცეცხლიდგან გადარჩომილს ოთახში და არა სტოვებდა ნანგრევებს.

— ბატონო მამია, სად სცხოვრებთ, ან რას აკეთებთო? ჰკითხა პოეტს ერთმა ნაცნობმა.

— ვსცხოვრებ „ბათომის“ ნანგრევებში და ვოცნებობ „კოლხიდის“ დიდებაზედ, მიუგო მამიამ.

იმერელი

ნარკვევი

(ჟურნალ-გაზეთებიდამ)

რამდენი მცირე დაბა და ქალაქი განთქმულა, განდიდებულა მარტო იმიტომ, რომ იქ დაბადებულა რომელიმე გამოჩენილი, საქვეყნოდ შესანიშნავი კაცი, რომლის ცხოვრება და მოქალაქობა სასარგებლო ყოფილა კაცობრიობისათვის. ბევრი ყოფილა ისეთი უმნიშვნელო ქალაქი და სოფელიცა, რომლის სახელი იქნება არც-კი არავისა სცოდნოდა, მაგრამ მხოლოდ იმიტომ, რომ იქ მომხდარა რომელიმე დიდი საკაცობრივო საქმე, იქ დასდებია საფუძველი რომელსამე დიდს დაწყობილობას, ამ უმნიშვნელო სოფლისა და ქალაქის სახელი მთელს დედა-მიწას მოჰფენია, ყველას შეუტყვია და ათასსა და ათიათასს გულში ღრმად დაუმარხავს მისი ხსოვნა.

ასეთი ადგილია სხვათა-შორის ჰეიდელბერგის ქალაქი, საცა აგერ 500 წელიწადია დაარსებულია სახელ-განთქმული გამოჩენილი ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტიო, ამბობს გაზ. „Новости“, და საცა ეს უნივერსიტეტი დღესასწაულობს ახლა თავის ხუთასის წლის არსებობის დღესაო. ჰეიდელბერგი ცოცხალია და სულდგმულობს მხოლოდ თავის უნივერსიტეტითაო, უიმისოდ აქამდე ათას ჯერ გაჰქრებოდა დედა-მიწის ზურგიდამაო. ჰეიდელბერგის გაგონებაზე მარტო ის გაგონდება მხოლოდ, რასაც კავშირი აქვს უნივერსიტეტთანაო, გაგონდება მხოლოდ მეცნიერება, გონებრივი ცხოვრება, კაცთ-მოყვარული აზრებიო.

გაზეთი ამბობს, რომ უნივერსიტეტს დიდი სამსახური მიუძღვის გერმანიის გაერთიანების საქმის წინაშეო, დიდი ღვაწლი დასდო ამ სამეცნიერო დაწესებულებამ გერმანიის ერის გაძლიერებასაო და აღმატებულება ამ ერისა ბევრად დამოკიდებულია ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტზეო.

ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტი ჰფენდა ქვეყანაზედ ისეთს ცოდნასა, ისეთს აზრებსა და იდეებს, რომელნიც საკეთილოა სრულიად კაცობრიობისათვისაო. ქვეყნის თვალი სიხარულით შესცქეროდა ამ სინათლის სვეტსაო და ყველა მიისწრაფოდა ჰეიდელბერგისკენ, ყველა ეტანებოდა ამ სინათლესაო. გერმანიის ერს რომ ამ უნივერსიტეტის მოძღვრება და აზრები შეეთვისებინა, ეხლა გერმანია შეთოფ-იარაღებული ბანაკი არ იქნებოდაო, საფრთხობლად არ გადიქცეოდა ერთათვისაო და შურისა, მძულვარებისა და სამერმისო უბედურებათა წყაროდ არ შეიქმნებოდაო. არა ბერლინის ყაზარმები და გახტ-პარადები, არა პოლიტიკა სისხლისა და რკინისაო, არა ახირებულის ბაჟების დაწესება, არა დევნა უდანაშაულო ხალხისა გერმანიიდამ და დათრგუნვა კაცთა უფლებისა არის ის იდეალი, რომელიც იზიდავს საუკეთესო საზოგადოებას და ხალხს ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტშიო.

გერმანია რომ გაძლიერებულიყო და გაერთიანებულიყო ისე, როგორც უნივერსიტეტის მოძღვრება და იდეალები ითხოვდაო, გერმანიასაც ისეთი პატივისცემა ექმნებოდა, რა პატივისცემითაც ეხლა ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტს იხსენიებენო. ის გერმანია, რომელზედაც ოცნებობდნენ და იოცნებებდნენ კიდეც ჭეშმარიტნი გაზრდილნი ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტისა, იქნებოდა გერმანია მშვიდობისა, მეცნიერებისა, ფილოსოფიისა და ხელოვნებისაო.

პატივი და დიდება იმ უნივერსიტეტს, რომელსაც 500 წელიწადი მწიკვლ მოუცხებლად უტარებია თავისი განთქმული სახელი მეცნიერების ტაძრისა და მხოლოდ სინათლე უფენია ქვეყანაზედ, მეცნიერება უვრცელებია და კაცთ-მოყვარეობა უზრდია!

⁂

არიან ისეთი ქალაქებიცა და სოფლებიც, და არა თუ ქალაქები და სოფლები, არამედ ქუჩებიც-კი, რომელთაც სახელი გაუთქვამთ, მაგრამ არა იმით, რომ იქ მომხდარა დიდი რამ საკეთილო საქმე, არა იმიტომ, რომ იქ დაბადებულა კაცობრიობისათვის სასარგებლო სწავლა და მოძღვრება, არამედ იმიტომ, რომ იქ წრეს-გადასულის უსინიდისობით უცარცავთ ყველა გარშემო, იქიდამ ურყვნიათ საზოგადოება, იქიდამ გამოსულან ყოვლად-საძაგელი კაცები, ყოველ-გვარი მავნებელი და ბილწი აზრი და მოძღვრება.

ნე თუ იმაზე მეტი უსინიდისობა, იმაზე მეტი ბილწობა იქნება რამე კიდევ, რაც ფინლანდიის ინჟენერების გამოჩაიდინა გაზ. „Новое Время“-მაო, ამბობს გაზ. „Новости“-ი. ეს გაზეთი გამოსულა და საკვირველის უსირცხვილობით ათეთრებს შავსა, ამართლებს სახელმწიფო ქურდობასაო. აქამომდე ასეთი სამარცხვინო საქციელი რუსეთის ჟურნალ-გაზეთობას არ ჩაუდენიაო, აქამომდე არ გაგონილა, რომ ასეთის თავ-გამოდებით და საჯაროდ დაეფარნათ სახელმწიფო ხაზინის მცარცველნი და გამფლანგველნიო.

ამ გაზეთშიო, სამართლიანის გულის წყრომით ამბობს გაზ. „Свѣтъ“-ი, იბეჭდება წერილი სამხედრო ინჟინერისაო. ბატონი ინჟინერი ბრძანებს, რომ ვინც გულად კაცებს ამტყუნებს და სამართალში აძლევს ქურდობისათვის, იგი ამცირებს რუსეთის ჯარის ქველობასა და სახელს უფუჭებს, აბრუს უტეხავს ამ ჯარსაო; ვინც საჯაროდ სამართალში ბრალსა სდებს სამხედრო ინჟინერებს, იგი არცხვენს რუსეთის ჯარს მთელის ევროპის წინაშეო.

აი ასე უნდა თავის გამოჩენა, ასე უნდა გაითქვას სახელი გაზეთმა. არა თუ ის ქუჩა, საცა ეს გაზეთი იბეჭდება, არამედ მთელი ის უბანიც კი მადლობით მოსაგონებელი შეიქმნება ასეთის მაღალის ზნეობის მოძღვრებისათვის შთამომავლობის-მიერ. მნათობიც ასეთი უნდა სალიტერატურო ჰორიზონტზედ!

უცხოეთი

გერმანია. ბერლინის ადმინისტრაცია პრუსიიდამ სდევნის უდანაშაულო რუსეთის ქვეშევრდომთა, რომელნიც გერმანიის უნივერსიტეტებში სწავლობენ. დღეს, როგორც ოფიციალურის ცნობებიდამ სჩანს, გერმანიის უნივერსიტეტებში სწავლობს სულ 204 რუსთაგანი; გერმანელ სტუდენტთა რიცხვი კი ამავე უნივერსიტეტებში 21,394-დე ადისო. ეს მცირე რიცხვი რუსთა სტუდენტებისა მიაჩნიათ მავნედ „გერმანიის იმპერიის აღყვავებისათვის!“ საბრალო ახალ-გაზრდა სტუდენტებს ხელი მოუცარეს, გააწყვეტინეს სწავლა უმიზეზოდ, უსაბუთოდაო. სასიამოვნო არ არისო, ამბობს გაზეთი «Новости», ეს სამწუხარო ამბავიო, უფრო ეხლა, როდესაც ჰეიდელბერგის უნივერსიტეტის ხუთასის წლის იუბილეის დღესასწაულობენო.

◆◆ ბავარიაში ბისმარკი აღტაცებით მიუღიათ. საღამოთი, როდესაც ამ „რკინის კანცლერს“ მოელოდნენ, რკინის გზის სადგურზე იმოდენა ხალხი შეიკრიბა, რომ ნემსის ყუნწი არ ჩავარდებოდაო; შხაპუნა და ხანგძლივმა წვიმამაც კი ვერ დაიშორა ხალხიო; ყველა ეშურებოდა, რომ თვალი მოეკრა მაინცა ამ გასაოცარის სახელმწიფო კაცისათვისაო. მეორე დღეს, დილით, ხალხით გაივსო ის ადგილები, საიდგანაც ბისმარკს უნდა ეტლით გამოევლოო. ბისმარკი ერთს დღეს სამჯერ იყო პრინც რეგენტის სასახლეშიო: დილის 11 საათზე შეატყობინა, რომ მოვედიო; 12 საათზე მივიდა პრინც-რეგენტის სანახავად; ნახევარ საათი დარჩა რეგენტთან; ეცვა პრუსიის კირასირის პოლკის მუნდირი ბავარიულის ორდენებითაო და 2 საათზე შუადღის უკან საუზმეზე ეწვია პრინცს რეგენტსაო. ყოველთვის, როცა კი სასახლიდამ გაივლ-გამოივლიდა ხოლმე ბისმარკი, ქუჩები ხალხით ავსებული იყოვო; ჰყვიროდნენ და ქება-დიდებით ამკობდნენ ბისმარკსაო. სიხარულით თურმე თვალთ ცრემლი მოერია ამ «რკინის კაცს» და მადლობას უხდიდა ბავარიელთა ამისთანა

და გზა აღარა სჩანდა. ღამე ერთს სოფელში დავდექით, რომელსაც კოლბაური ეწოდება. რამდენიმე ასი კომლია ამ სოფელში. სახლები სიგრძეზე არის ჩამწკრივებული და ისე დაშორებით სდგანან ერთმანერთზედ, რომ პირველიდგან უკანასკნელამდინ ერთ ეჯზედ მეტი იქნება.

25-ს მხოლოდ სამი ეჯი გავიარეთ. თოვლმა, სიცივემ და ბურუსმა გზა შეგვიკრა და მეტის გავლა აღარ შეიძლებოდა. ღამე ერთს სოფელში დავდექით, რომელშიაც ოც-და-ათი კომლი მცხოვრები იყო.

26-ს ცა უფრო მოწმენდილი იყო, აღარც თოვლდა და აღარც ისე საშინლად ციოდა. ექვსი ეჯი გავიარეთ სულ ტყით შემოსილს მთებში. გზა საკმაოდ სწორე იყო: არც აღმართები და არც დაღმართები ჰქონდა. ღამე პატარა სოფელში დავდექით, რომელიც ერთის დიდის მდინარის პირზედ მდებარეობს.

27-ს გავედით ნავით მდინარეზე, სამი ეჯი გავიარეთ; გზა ისეთივე სწორე იყო, როგორც წინა დღეს. მთიდან ერთს თვალ გაუწვდენელს მშვენიერს ვაკეში ჩავედით და სოფელ სეზანოში დავბინავდით. ამ ვაკეს თითქმის ყველგან ერთი ეჯი სიგანე აქვს. ძალიან ნაყოფიერი და მშვენიერი ვაკეა და მშვენიერის წყლებითაც ირწყვება. ვაკე სამეგრელომდინ ჩაზდევს. ეს უმშვენიერესი მხარეა იმერეთისა. მთები, რომლითაც ეს ვაკე შემოზღუდულია, ტყით და სოფლებით არის დაფენილი. ამ მთების ნიადაგი უმეტესს ნაწილად ძნელი არ არის შესამუშავებლად; აქ მრავლად არის გაშენებული ვენახები. აქაური ჰაერი გაზაფხულის ჰაერს ჰგვანდა; თოვლიც ცოტა იდო.

სეზანო მდებარეობს ერთის კოშკის მახლობლად, რომელიც ეკუთვნის იმერეთის მეფის მოხუცებულ მამიდას. ის ავად იყო, როცა ჩვენ გავიარეთ. გეეგო, რომ სოფელში კაპუცინი მოსულაო და მაშინვე გამოეგზავნა კაცი დასაძახებლად; უნდა რჩევა ეკითხნა. ამ ქვეყანაში ყველა მისსიონერი ექიმი ჰქონიათ. ანჟა წავიდა მანდილოსანთან იმ იმედით, რომ იქნება ამ ჩვენს საქმეში დაგვეხმაროსო. ორმა საათმა გაიარა მის წასვლის შემდეგ, როდესაც მოვიდა გორიდამ ცხენით ერთი კაპუცინი. თან კაცი ჰყვანდა. მე ძრიელ გამიკვირდა იმისი მოსვლა. კაპუცინი ჩემის გულისთვის მოვიდა, რომ შეეტყობინებინა შემდეგი ამბავი: ჩემგან განთავისუფლებული მსახური მისულიყო თურმე ტფილისიდამ გორში; ეთქვა ყველაფერი, რაც კი ილოდა ჩემის საქმის შესახებ, დეექადნა, რომ დავლუპავო და სადღაც წასულიყო. ამ ამბავმა ძრიელ არ გამაკვირვა; ამას წინადვე ვგრძნობდი. შევეხვეწე კაპუცინს, რომ ჩემთან დარჩენილიყო. ათასი მადლობა გარდავუხადე და რაც კი შემეძლო შევაქე მათი საზოგადოება იმ გულითადის თანაგრძნობისათვის, რომელიც მე აღმომიჩინეს.

28-ს ხუთი ეჯი გავიარეთ; ის ვაკე მთლად დაფენილია სოფლებით და ტყეებით; ნიადაგი აქ ისეთი ჭაობიანია, რომ ცხენები იფლობოდნენ. ვიარეთ ორი საათი; მარჯვნივ დაგვრჩა ციხე სკანდერი. იქაურები ამ ციხეს სკანდას ეძახიან და ამბობენ, რომ ალექსანდრე დიდმა ააშენაო. ალექსანდრე დიდს აღმოსავლეთში სკანდერს ეძახიან. ხალხი ამბობს, რომ თექვსმეტი ციხე ააშენა და ყველას თავისი სახელი დაარქვაო. შესაძლოა ეს ციხე ერთი იმ თექვსმეტთაგანი იყოს და სახელდობრ ის, რომელზედაც ლაპარაკობს კვინტ-კურცი VII-ე წიგნში. უფრო იმიტომ მჯერა ეს აზრი, რომ ციხე მთის ძირში სძევს; დიდი არ არის; ორი ოთხ-კუთხიანი კოშკი აქვს მიდგმული; გალავანი არ არტყია; გარშემო ზოგან თხრილები აქვს. პროკოპი, რომელიც იხსენიებს ამ ციხეს, უწოდებს მას ლიანდად. ამ ციხეს დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა ომების დროს, რომელიც ჰქონდათ რომაელებს და სპარსებს ერთმანერთში მეშვიდე საუკუნიდგან რომის დაარსების შემდეგ, ვიდრე მაჰმადიანობამდინ, ათას-ჯერ აიღებდნენ ხოლმე ხან რომაელები, ხან სპარსელები; დაანგრევდნენ და ისევ ააშენებდნენ.

სკანდერიდამ ჩიკარისი გავიარეთ. აქამდინ სულ ერთი ეჯია. ამ სოფელში ორმოც-და-ათი კომლია. იმერეთში ის ქალაქად ითვლება, თუმცა ქალაქობისა არა ეტყობა-რა. იქიდამ ერთი ეჯი გავიარეთ და დავბინავდით.

29-ს და 30-ს იქ დავრჩით. ჩემი მოქირავნეები აღარ მომდევდნენ; ისინი ომზე ლაპარაკმა შეაშინა; ყველა გამვლელ-გამომვლელი ამათ ომზე ელაპარაკებოდა. შეშინდნენ; დასახოცად და დასატყვევებლად მიგყევართო. ძრიელ შევაწუხეს, მაგრამ ვითმენდი. კაპუცინებსაც ვურჩევდი, რომ ისინიც ესე მოქცეულიყვნენ. მე იმათ ვუთხარი: ტფილისიდამ რომ მოვდიოდი, მაშინვე ვიცოდი, რომ დიდი დაბრკოლება დაგვხვდება წინ; მოთმინებისა და გამბედაობის მეტი აღარა გაეწყობა-რა-მეთქი. უნდა მივეფერნეთ ჩვენს კაცებს, აღვეუთქვათ რამე და კარგად მოვექცეთ, რომ წასვლა გაბედონ; თუ ერთი სამეგრელოში შემოვლენ, საიდამაც აღარ შეეძლებათ უკან დაბრუნება, მაშინ თითონ იზრუნვენ თავიანთს თავზე. დაუძახეთ მოქირავნეებს, იმ ქართველს, რომელიც პრეფექტმა მომცა და ვუთხარით: კარგად ვიცით, რომ შიში არაფრისა არ არის, ჩვენც თქვენსავით გვიყვარს სიცოცხლეც და ქონებაც, რომელსაც დაცვა ესაჭიროება. პასუხს ვაგებთ, თუ თქვენ ცხენებს, ან თქვენ შეგემთხვევათ რამე. ერთმა მათგანმა, რომელიც ყველას მაგივრად ლაპარაკობდა, მითხრა: ბარათი მოგვეცი, რომ თუ დაგვატყვევებენ ამ მოგზაურობის დროს, თქვენ გამოგვისყიდითო, ას-ოცი ეკიუ მიეცით ჩვენს ცოლებსაო, თუ დაგვხოცამენო. მე სიამოვნებით ავუსრულე მათი თხოვნა. მაშინ გაბედეს და გზას შევუდექით.

ვ. ბარნოვი

(შემდეგი იქნება)

N 171

სიყვარულისა და თანაგრძნობისათვისაო. იმ დილით, როცა მიუნხენში მივიდა ბისმარკი, პრუსიის საელჩოში იყო; მოლაპარაკება ჰქონდა პრუსიის საელჩოს მდივანთანაო.

როცა ლუიდპოლდი ბისმარკთან მივიდა სანახავად, ბისმარკმა პრინცს თავისი მეუღლე გააცნოვო; პრინცი სულ 20 წამს დარჩა ბისმარკთანაო.

* * *

ოსმალეთი. ოსმალეთის ოფიციალურმა გაზეთმა «თარიქმა» დაბეჭდაო ძალიან ამაღელვებელი წერილი, ვითომ ბოლგარია აღმოსავლეთის რუმელიაში აგროვებს ზურგის ჯარსა და შეაიარაღებს თუ არაო, მაშინვე სერბიის საზღვარზე გაგზავნისო. სერბიაც თავის მხრივ აგროვებს ჯარებს თავის საზღვარზეო. სტამბოლში ყველა დარწმუნებულია, რომ სერბიასა და ბოლგარიას შორის ომი აუცილებელიაო, თუმცა კი ძრიელ გვარწმუნებენ, რომ სისხლის ღვრა არ მოხდებაო.

◆◆ ოსმალეთმა ბოლგარიის მთავრობაზე გული აიყარაო; ისე მეგობრულად აღარ უცქერის, როგორც ამას წინადაო. მას აქედ, რაც სტამბოლში ნელიდოვი დაბრუნდა რუსეთის საელჩოისა და სულთანის სასახლეს შორის მეგობრული განწყობილება ჩამოვარდაო, ხშირ-ხშირი მისვლა-მოსვლა აქვთ ერთმანერთთანაო უფრო მას შემდეგ, რაც სულთანმა სრულიად-რუსეთის იმპერატორის საკუთარი წერილი მიიღოვო.

◆◆ ინგლისში რომ ახალი სამინისტრო შესდგა, სტამბოლში ძალიან შეფიქრიანდნენო. თუმცა ერთით ესიამოვნათ, რომ ინგლისში ისევ კონსერვატორთა დასს ჩავუარდა სამინისტრო ხელშიო, მაგრამ მეორეს მხრივ გულის კანკალით მოელიან, რა პოლიტიკას დაადგება დღეს ახალი სამინისტროვო აღმოსავლეთის დახლართულის საქმეების შესახებო. აი ეს გარემოება აფიქრებს ოსმალეთსა.

* * *

ინგლისი. მარიამობისთვის 4-სა პარნელის მეთაობით დუბლინში შეიკრიბება ირლანდიელთა საპარლამენტო დასი; ამ კრებაზე ძრიელ საჭირო და საშურს საქმეებს გაარჩევენო; ამბობენ, რომ ილაპარაკებენ პარლამენტზეო, რომელიც მალე უნდა შესდგესო; პარნელს სურსო, რომ პარლამენტში უთუოდ იყვნენ გილი და ბრაინიო.

◆◆ ბელფასტში, როგორც დეპეშებიდამაცა სჩანს, აღელვებაა ხალხისა; კათოლიკებსა და პროტესტანტებს ერთმანერთში კინწლაობა მოსვლიათ და ქვის სროლა დაუწყვიათ. პოლიცია მოიჭრა გასაშველებლად; რომ ვერა გააწყო-რა, თვითონაც ქვის სროლა ასტეხა, მაგრამ ვერა გასდა-რაო. საქმე რომ გამწვავდა, მაშინ იარაღს მიჰმართეს: მოიყვანეს ჯარი, მაგრამ ხალხი არა სცხრებოდა; რვა საათიდამ მოკიდებული შუაღამემდინ არეულ-დარეულობა იყო. ერთი ბავშვი მოჰკლეს; რამდენიმე დაჭრილი პოლიციელი და ერთი პატარა ქალი საავად-მყოფოში წაიყვანესო. აღელვება დღესაც არ შეწყვეტილაო.

◆◆ გაზეთის „Times"-ის სიტყვით ზემო-ბირმანიაში მუდამ შეხლა აქვთ ინგლისებს მეამბოხეებთანაო. ამას წინად კაპიტანი გეგინსი თავის რაზმით დასცემია ბირმანელებს და ძალიან დაუმარცხებია იმ დროსა, როცა იმათ ცეცხლი წაუკიდეს თურმე ერთს სოფელსა. 150 კაცი მოუკვდათ და დაეჭრათო. ყოველგან ინგლისის ჯარი იმარჯვებსო, ასე რომ ბირმანელები იძულებულნი გახდებიან, რომ დამორჩილდნენ თავის სვე-ბედსაო.

დეპეშა

30 ივლისს.

ჰელსინგფორსი. ინჟინერის უწყების მოხელეთა საქმის გამო, რომელთაც ბრალდებოდათ უწესო საქმეების ჩადენა სამსახურში, სასამართლომ დაადგინა: პოლკოვნიკი კაპეროვი სამსახურიდამ დათხოვნილ იქმნასო, კაპიტანი მიხაილოვი გაგზავნოს ტომსკის გუბერნიაში, პორუჩიკი კაზანცევი კი სასჯელისაგან განთავისუფლდესო. ის ზარალი, რომელიც ხაზინას მოუვიდა, სამთავე ბრალდებულთ უნდა გადიხადონ.

კალუგა გუშინ წყალმა მოჰგლიჯა მდ. ნარზე გადებული ხიდი, ტარუტინოთან, სადაც ჯარის აღლუმი (маневры) უნდა ყოფილიყო.

პეშტი. კოროლს ტისსათვის რესკრიპტი უბოძებია და სწუხს, რომ უსამართლო მითქმა-მოთქმა გამოიწვია იმ ცვლილებამ, რომელიც მოხდა გენერალიტეტშიო და რომელიც განსაკუთრებით სამსახურის სარგებლობისათვის მოვახდინეთო. „ჯარი მონარქიისა, — ნათქვამია რესკრიპტში, — მტკიცედ ადგია იმავე აზრსა და სურვილსა, რასაც მისი უზენაესი უფროსიო; ეს ამტკიცებს, რომ ჯარი ნამდვილად ასრულებს თავის მოვალეობას და არ ერევა პოლიტიკურს დასთა კამათობაშიო." იმედი მაქვსო, რომ როცა დინჯად განვჯით საქმესა, ყველაფერი დამშვიდდებაო; სრულის ნდობით გუცქერი შენს მოქმედებასაო.

31 ივლისს

პეტერბურგი. გუშინ ხელმწიფე იმპერატორმა მიიღო ჩინეთის ელჩი მარკიზი ცზენგი.

გუშინ საღამოთი ხელმწიფე იმპერატორმა და ხელმწიფე იმპერატრიცამ კარლ-ლუდვიგის და მისის მეუღლის თანადასწრებით შემოიარეს კრასნოსელსკის ბანაკი. როდესაც მიუახლოვდნენ იმ ადგილს, სადაც მეფე სდგება ხოლმე ხორომ, რომელიც ყველა პოლკთა ხოროებიდამ იყო შემდგარი, ავსტრიული ხმა დაუკრა; ბანაკის შემოვლის შემდეგ დაუკრეს „ცისკარი" (зарья).

ლონდონი. დღეს საღამოს ლორდმერთან მარკიზ სალისბერმა წარმოსთქვა სიტყვა; სიტყვაში უთქვამს, რომ თუმცა ავღანის საზღვრისა და ეგიპტის საქმეები ჯერ არ გათავებულა, მაინც-და-მაინც ეხლა უფრო მოსალოდნელია მშვიდობიანობა, ვინემ წარსულს წელიწადშიო. მართებლობის ვალია, რომ ირლანდიას კანონიერად მოექცეს, მაგრამ არ უნდა კი ეშინოდესო აღელვებისა, შეურაცხყოფისა, მუქარისა. დიდი გაჭირებანი მოგველისო, დაუმატა მინისტრმა; მაგრამ მართებლობას ხალხის ნდობა აქვს დამსახურებულიო; ამიტომ ყოველთვის შეიძლება, რომ საზოგადო წესიერება ადვადგინოთო; ხალხის უკმაყოფილობის ერთად-ერთი და სამართლიანი მიზეზი არის ხოლმე უწესობაო.

საკალენდარო ცნობანი

ქრისტეს აქედ ჩყპვ (1886) წელიწადია.
ქვეყნის შექმნიდამ **7394**
ძველი ინდიქტიონი მე-14,
ამისი ქორონიკონი—უჱო=478 წელია. დაიწყო 1408 წ. და თავდება 1940 წ.
ახალი ინდიქტიონი მე-4,
ამისი ქორონიკონი—მბ=42 წელიწადია. დაიწყო 1844 წ. და თავდება 2376 წ.
1886 წლის ზედ-ნადები—3.

აგვისტო 31 დღით არის.

1 დღე პარასკევი. პოვნა წმ. ჯვარის ნაწილთა; 7მოწამეთა მაკაბელთა. კათოლ. წმ. პეტრესი შებორკილ. სომეხ. მარხვა. ჭეშმარიტი შუა-დღე 12—4—39 ტფილისში მზე ამოდის 5—6, ჩადის 7—2; მთვარე ამოდის 6—23, ჩადის 3—30 ღ.

2 დღე შაბათი. პოვნა წმ. მთავარ-დიაკონ პირ.-მოწ. სტეფანეს ნაწილთა. კათოლ. წმ. ეპისკოპ. ალმსაარებ. ალფონს ლიგორიისა. სომეხ. წმ. გრიგოლ სომეხთ განმანათლებლისა და მის წმ. ძეთა და შვილისშვილთა: არისტაკესი, ვარდანასი და სხვ. კეთილშობილთა პანსიონი გადაკეთდა კლასიკურ გიმნაზიად ტფილისში 1859 წ. ჭეშმარიტი შუა დღე 12—4—28. ტფილისში მზე ამოდის 5—7, ჩადის 7—0; მთვარე ამოდის 6—58, ჩადის 4—26 ღ.

3 დღე კვირა. ღირს. ისაკისა; წმ. პირველ-მოწ. რაჟდენისა. კათოლ. მე-9 კვირა სულის მოფენიდგან. სომეხ. ქორწინების ნება ეძლევათ. ჭეშმარიტი შუადღე 12—4—17. ტფილისში მზე ამოდის 5—8, ჩადის 6—59; მთვარე ამოდის 7—30, ჩადის 5—21.

* * *

მიმოსვლა ცეცხლის გემებისა შავს ზღვაზედ.

ბათუმიდამ გადის: ოთხშაბათობით 4 ს. ნაშუად. მოკლე გზით, რადგან მარტო ნოვოროსსიისკს და კერჩში შეივლის შორის გზით შაბათობით 8 საათ. საღამოზე (ყველა ნავთ-სადგურებში შეივლის).

კვირაობით საღამოთი სტამბოლიდამ მიდის.

ბათუმში მოდის ოდესიდამ: სამშაბათობით შუა-ღამეს შორის გზით, მოკლეს გზით—დილით.

შაბათობით სტამბოლიდამ მოდის დილით.

მიმოსვლა რკინის გზისა

ბათუმსა და ტფილისს შუა

სტანციები	მოდის საათ.	მოდის წამი.	გადის საათ.	გადის წამი.	სტანციები	მოდის საათ.	მოდის წამი.	გადის საათ.	გადის წამი.
	დილით					დილით			
ტფილისი	—	—	8	35	ბათუმი	—	—	8	35
ავჭალა	8	52	8	55	ქობულეთი	9	25	9	28
მცხეთა	9	13	9	21	ნატანები	9	54	9	57
ქსანი	9	39	9	41	სუფსა	10	21	10	27
კასპი	10	6	10	9	ლანჩხუთი	11	—	11	3
გრაკალი	10	29	10	31	ნიგოითი	11	14	11	16
გორი	10	54	11	4	საჯავახო	11	39	11	41
ქარელი	11	33	11	36	სამტრედია	11	56	12	15
გომი	12	—	12	4	კოპიტნარი	12	35	12	37
ხაშური	12	21	12	41	რიონი	1	7	1	20
სურამი	12	53	12	56	აჯამეთი	1	32	1	34
ფონი	1	24	1	27	ყვირილა	2	11	2	26
ბეჟათუბანი	2	14	2	34	ძირულა	3	4	3	6
მარელისი	3	3	3	5	ბელაგორი	3	33	3	36
ბელაგორი	3	32	3	35	მარელისი	4	3	4	5
ძირულა	4	2	4	5	ბეჟათუბანი	4	34	4	54
ყვირილა	4	43	4	58	ფონი	5	41	5	44
აჯამეთი	5	35	5	37		საღამოთი			
	საღამოთი				სურამი	6	12	6	15
რიონი	5	49	6	4	ხაშური	6	27	6	42
კოპიტნარი	6	34	6	36	გომი	6	59	7	3
სამტრედია	6	56	7	16	ქარელი	7	27	7	30
საჯავახო	7	31	7	33	გორი	7	59	8	9
ნიგოითი	7	56	7	59	გრაკალი	8	32	8	34
ლანჩხუთი	8	10	8	14	კასპი	8	54	8	57
სუფსა	8	47	8	55	ქსანი	9	22	9	24
ნატანები	9	19	9	22	მცხეთა	9	42	9	48
ქობულეთი	9	48	9	51	ავჭალა	10	6	10	8
ბათუმი	10	41	—	—	ტფილისი	10	25	10	55

ქუთაისიდამ გადის რიონს შუადღის 12 საათსა და 20 წამზედ და საღამოზედ 5 საათსა და 15 წამზედ.

რიონიდამ ქუთაისს მიდის ნაშუადღევს 1 საათსა და 30 წამზედ და საღამოს 6 საათსა და 20 წამზედ.

ტფილისსა და სურამ შუა

	დილისით					ღამით			
ტფილისი	—	—	3	15	სურამი	—	—	2	35
ავჭალა	3	38	3	41	ხაშური	2	47	3	2
მცხეთა	4	6	4	16	გომი	3	26	3	31
ქსანი	4	42	4	45	ქარელი	4	5	4	12
კასპი	5	20	5	25	გორი	4	53	5	8
გრაკალი	5	53	5	56	გრაკალი	5	40	5	45
	საღამოთი					დილით			
გორი	6	28	6	43	კასპი	6	13	6	19
ქარელი	7	24	7	29	ქსანი	6	54	6	57
გომი	8	3	8	7	მცხეთა	7	23	7	33
ხაშური	8	31	8	46	ავჭალა	7	58	8	1
სურამი	8	58	—	—	ტფილისი	8	24	—	—

განცხადებანი

სოფელს წინამძღვრიანთ-კარში, დუშეთის მაზრაში, ტფილისის გუბერნიაში (საგურამოს ველში) სამი წელიწადია რაც არსებობს სასოფლო მეურნობის სკოლა, პირველ-დაწყებითის მოსამზადებელის კურსით, ფერმით და სახელოსნოთი. სასწავლო სკოლის კურსს შეადგენენ საგნები:

ა) საღმრთო სჯული;
ბ) რუსული და ქართული ენები;
გ) არითმეტიკა და პრაქტიკული გეომეტრია;
დ) მამულის შესწავლა, მოკლე გეოგრაფია რუსეთისა და ევროპის სახელმწიფოებისა და საზოგადო მიმოხილვა ქვეყნებისა;
ე) ზოოლოგია, ბოტანიკა და მინერალოგია;
ვ) მიწის შემუშავება, სხილისა და ვაზის კეთება, ბოსტნეულობა, ფუტკრის გაშენება, პირუტყვის მოვლა, სასოფლო მეურნეობის ანგარიშის ცოდნა და ტეხნოლოგია;
ზ) ჰიგიენა და პირუტყვთ მკურნალობა,
ჱ) ხატვა,
თ) ხორით გალობა

და ი) სწავლა ხელოსნობისა, დურგლობისა, მჭედლობისა, სლესარობისა და ბოჭკის კეთებისა. პირველ სექტემბერს ამ წლისას ამ სასწავლებელში, იქმნებიან მიღებულნი ჯან-მრთელი ორმოც-და-ათი ბავშვი, არა ნაკლებ ათის წლისა, ყველა წოდებისა, სარწმუნოებისა და ეროვნობისა. — სკოლას ჯერ-ჯერობით პანსიონი არა აქვს გამართული, ამისთვის სკოლის შეგირდები მოსიარულენი არიან, სწავლობენ სკოლაში და სარგებლობენ სწავლისთვის საჭირო წიგნებით უფასოდ. გამოცდა უმაწვილებისა არ იქნება.

ვისაც ჰსურს მიაბაროს თავისი შვილი ამ სასწავლებელში, იმან უნდა წარმოადგინოს 1 სეკტემბერს უმაწვილი სკოლაში, სოფ. წინამძღვრიანთ-კარში, რომელიც მდებარეობს მცხეთიდამ თორმეტ ვერსზედ, და განუცხადოს იქ კრებას პირად, ანუ წერილით თავისი სურვილი და უჩვენოს უმაწვილს სოფელში ბინა.

მზრუნველი სკოლისა ი. წინამძღვაროვი

მაქვს პატივი ვაცნობო პატივცემულს საზოგადოებას, როგორც კვლავაც არა ერთხელ გამოგვიცხადებია ჩვენის თამბაქოს მხმარებლების საგულისხმოდ აქაურს გაზეთებში, რომ გამოჩნდნენ ზოგიერთნი ჩვენის ფაბრიკის მტრები, რომელნიც ჰბეჭდავენ ჩვენის თამბაქოსა და პაპიროსის შესახვევისთანა ყალბს ქაღალდებს, ზედ აწერენ თავიანთ გვარს იმისთანავე ასოებით, როგორითაც ჩვენი გვარია დაწერილი, ამ გვარად ასაღებენ თავიანთ საქონელს და საზოგადოება შეცდომაში შეჰყავთ. არა-ერთხელ გამოუცხადებიათ ამაზედ ჩვენთვის სამდურავი ჩვენის თამბაქოს მსყიდველებს და ამიტომ იძულებულნი ვართ, კვლავ გამოვაცხადოთ და გავაფრთხილოთ საზოგადოება. რომ არ მოსტყუვდნენ, საჭიროა, ყიდვის დროს ყურადღება მიაქციონ ჩვენს ნამდვილს გამოცხადებულს გვარსა.

ამასთანავე მაქვს პატივი ვაცნობო პატივცემულს საზოგადოებას, რომ ამ დღეებში ოსმალეთიდგან ბლომად მოგვივიდა სხვა-და-სხვა ხარისხის თამბაქო, სახელდობრ „კიუბეკი", „სამსონი" და სხ.

ტფილისის თამბაქოს ფაბრიკანტი
(3—2) ნიკოლოოზ ბოზარჯიანცი

Дозволено цензурою Тифлисъ 31 іюля, 1886 года. სტამბა გ. მელიქიშვილისა, არწრუნისეულ ქარვასლაში №№ 26 27, 28. რედაქტორი და გამომცემელი ილია ჭავჭავაძე.